

11

HIV, HET AIDSVIRUS

Aids was tot voor enkele jaren een levensbedreigende ziekte. Door nieuwe medicijnen is het een chronische ziekte geworden. Medicijngebruik voorkomt ook dat de baby rond de bevalling wordt besmet. Om die reden is het nuttig om je af te vragen of je mogelijk besmet bent met HIV. En om je te laten testen.

'HIV HOORT BIJ ONS LEVEN'

Monique: 'Mijn partner en ik zouden gaan samenwonen. Om een frisse start te maken, lieten we ons testen op HIV. Niet dat er aanleiding toe was, helemaal niet. Mijn partner was, voordat hij mij leerde kennen, jarenlang getrouwd. De uitslag van de test was een schok: hij bleek seropositief. Hij weet nog steeds niet hoe hij het virus heeft gekregen. De GG & GD heeft al zijn vroegere partners aangeschreven, geen van hen was besmet. Hij is op vakantie geweest in Afrika, dat wel. Maar of hij het daar heeft opgelopen, weet hij niet.

Aanvankelijk waren er bij mij geen antistoffen aantoonbaar. Maar ik had klachten. Ik weet precies wanneer het virus in mijn lichaam heeft toegeslagen. Ik ben een maand griepig geweest. Aanvankelijk dacht ik dat het kwam doordat ik op vakantie vervuild water had gedronken. Maar toen ik de folder over HIV las, herkende ik alle verschijnselen. Ik kreeg een schimmelinfectie in mijn mond en wist het zeker. Na een maand heb ik me opnieuw laten testen. Die keer was de test ook bij mij positief.

In eerste instantie dacht ik: ik ga dood, binnen drie jaar is het afgelopen. Mijn partner zat voor de test tegen een burnout aan. De testuitslag was de druppel. Hij stortte in. Ik dacht: ik moet door, zorgen dat er eten op tafel komt, dat het huis-

houden draait. We kregen allebei meteen medicijnen. Daar hadden we veel bijwerkingen van. Ik heb nog nooit zoveel overgegeven als in die tijd.

Intussen werkte ik fulltime door. Ik had een zware baan, als manager bij een Amerikaans bedrijf. En HIV. En een overspannen man thuis. Op mijn werk wist niemand ervan. Het was te veel, mijn werk leed eronder. Ik ben parttime gaan werken.

De virusconcentratie in het bloed daalde snel. Na een maand was het niet meer aantoonbaar. Er werd ons voorgespiegeld dat na zeven jaar het virus definitief verdwenen zou zijn. Dat dachten ze toen. Al snel werd duidelijk dat dat een illusie was. We zouden er nooit meer vanaf komen. Inmiddels hadden we nieuwe medicijnen gekregen, met veel minder bijwerkingen. We gingen ons weer beter voelen. Langzaam kwam mijn partner er weer bovenop. Toen het met hem beter ging, stortte ik in. Het was goed voor de verhouding dat de rollen omgedraaid waren, dat ik ook op hem kon leunen. We hadden het gevoel te moeten vechten voor deze relatie. Dat we beiden HIV hadden, heeft daaraan bijgedragen.

Inmiddels werkte ik als vrijwilliger bij het Servicepunt van de HIV-vereniging Nederland. Aanvankelijk zag ik daar erg tegenop. Ik dacht dat ik er allemaal zielenpoten zou tegenkomen. Het was bovendien confronterend, want ik kreeg er veel informatie over mijn ziekte. Uiteindelijk heb ik er ontzettend veel aan gehad. Ik kon mijn verhaal kwijt, kwam in een heel leuke groep terecht. Dat heeft me enorm geholpen.

De eerste paar jaar dacht ik dat ik geen kans had op kinderen. Er was me verteld dat er een kans was van 30 procent dat de baby besmet zou raken. Dat risico vonden we te hoog. In die tijd waren we overigens vooral een overlevingsslag aan het voeren. Met kinderen waren we nog niet zo bezig. Maar na een tijdje kwam ik weer terug op de wereld. Ik ben met een vriendin op vakantie geweest naar India, om na te denken. Daar wist ik zeker dat ik een kind wilde.

We hebben opnieuw een gesprek gehad met een gynaecoloog. Inmiddels was de kans op overdracht van het virus nog maar 1 procent. De gynaecoloog raadde het ons niet af, hij liet ons echt de keus. Dat vonden we heel prettig. Alsof hij ons daarmee zijn zegen gaf. Nadat we het ziekenhuis uit kwamen, zijn we koffie gaan drinken. Ik was zo blij met wat hij gezegd had. In het café hebben we besloten om ervoor te gaan.

De maand erna ben ik gestopt met de pil. Omdat we allebei seropositief zijn, konden we gewoon vrijen en op een natuurlijke manier zwanger worden. Dat lukte na drie maanden. Maar ik kreeg een miskraam. Dat had niks met de HIV te

maken. We besloten rustig af te wachten en een maand op vakantie te gaan naar Cuba. In september is Melle verwekt, op de berg vanwaar Che Guevarra het land bestormde.

De reactie op de zwangerschap van mensen om ons heen was wisselend. Een vriendin was zo geschokt dat ze zonder mijn medeweten de Aids-*SOA*-infolijn heeft gebeld, om te vragen of dat zomaar kon. Mijn psychologe vroeg of dat nu wel een goede keuze was. Ze dacht dat we een beperkte levensverwachting hadden. Later bood ze haar excuses aan. Mijn ouders waren superblij, ook al omdat ze vanwege de HIV niet op kleinkinderen via mij hadden gerekend.

Zwanger zijn vond ik fantastisch. De eerste drie maanden, de periode waarin de organen van de baby worden gevormd, ben ik gestopt met de medicijnen. Dat hoefde niet, maar ik wilde het zelf. Daarna ben ik weer begonnen, zodat het virus tijdens de bevalling uit mijn bloed verdwenen zou zijn.

Ik mocht op de natuurlijke manier bevallen, een keizersnede was niet nodig. Voordat ik mocht persen, had ik tien uur ontsluitingsweeën. Ik zag Melle eruit komen met een punthoofd. Daar schrok ik van, maar het bleek erbij te horen. Het was een heel bijzonder moment.

Melle kreeg de eerste maand preventief medicijnen. Ik moest ze hem met een spuitje in de mond geven. Hij vond ze vies. Ik vond het moeilijk dat ik geen borstvoeding kon geven. Dat had ik graag gewild. Omdat maar weinig mensen in mijn omgeving weten dat ik seropositief ben, moest ik me steeds verdedigen tegen vrienden die kritiek hadden op het feit dat ik de fles gaf. Dat was vervelend.

HIV hoort inmiddels bij ons leven. We voelen ons goed, hebben geen last van de medicijnen. Zoals ik me nu voel, heb ik het idee dat ik er wel 80 mee kan worden. Dat heeft ook meegespeeld in onze beslissing om aan kinderen te beginnen. Je weet niet hoe de toekomst eruitziet, maar dat weten andere ouders ook niet. Wel hebben we heel bewust nagedacht over de vraag wie er voor Melle gaat zorgen als wij er niet meer zouden zijn. Dat hebben we geregeld.

Melle is nu anderhalf. Ik heb niet de indruk dat hij iets aan de HIV of aan de medicijnen heeft overgehouden. Hij is een heel vrolijk en gezond kind. Ik wil er wel drie.'

- De bevruchting vindt plaats in de eileider. De eicel (groen) is bedekt met ragfijne zaadcellen (geel). Hij ligt op de bekleding van de eileider (roze), en wordt door de trilhaartjes (blauw) voortbewogen naar de baarmoeder. Een vloeistofstroompje helpt mee met het transport. De foto is genomen door scanningelektronenmicroscopie en later ingekleurd.

Foto: Dr. Yorgos Nikas/Science Photo Library.

BESMETTING MET HIV

Jaarlijks telt Nederland zo'n veertig zwangere vrouwen die besmet zijn met HIV, het virus dat aids veroorzaakt. Sommigen weten dat al voordat ze zwanger worden, anderen ontdekken het tijdens de zwangerschap doordat ze zich laten testen. Het komt ook voor dat vrouwen niet weten dat ze besmet zijn en de ziekte overdragen op de baby. Pas als de baby ziek wordt, ontdekken ze dat ze zelf besmet zijn met HIV.

Zonder behandeling is aids een dodelijke ziekte. In de zwangerschap veroorzaakt HIV geen aangeboren afwijkingen. Maar een moeder die ermee besmet is, ofwel seropositief is, kan het virus tijdens de bevalling of de borstvoeding overdragen op haar kind. Zonder behandeling is de kans dat de baby besmet raakt tijdens de bevalling of de borstvoeding 25 tot 40 procent.

Er zijn nog geen geneesmiddelen die de ziekte kunnen genezen. Wel zijn er medicijnen die de hoeveelheid virus in het bloed laag houden. Daardoor is aids veranderd van een ongeneeslijke in een chronische ziekte. Of de levensverwachting daardoor even lang is als gemiddeld, is nog niet bekend. Maar dankzij de medicijnen leiden mensen die met HIV zijn besmet, een normaal bestaan.

Besmetting met HIV kan optreden door zonder condooms te vrijen. Het virus wordt ook overgedragen door bloed, moedermelk, vaginaal vocht of zaad dat in de mond of op een wondje terecht komt. Minuscule wondjes in de mond (bloedend tandvlees), in de vagina, de baarmoeder (vooral tijdens de menstruatie) of aan de anus zijn beruchte plaatsen voor besmetting. Het virus kan daar de bloedbaan binnendringen.

Vrouwen lopen een groter risico om bij het vrijen besmet te raken dan mannen, doordat de vagina vaker wondjes vertoont dan de penis. En tijdens de menstruatie vormt de binnenbekleding van de baarmoeder een open verbinding met de bloedbaan. Anaal vrijen bete-

AANRADER

- Als je zwanger wilt worden is het zinnig om jezelf af te vragen of je mogelijk besmet bent met HIV. Dat kun je doen aan de hand van de checklist op bladzijde 131. Als je tot een risicogroep behoort, kun je je laten testen bij de huisarts of bij een polikliniek voor geslachtsziekten.
- Wil je je anoniem laten testen, dan kun je elke vrijdagavond in Amsterdam terecht bij Checkpoint van de HIV-vereniging Nederland. Voor 15 euro krijg je daar een test waarvan de uitslag meteen bekend is. Je moet hiervoor een afspraak maken: +31(20)-6892577.

◀ Zaadcellen doordringen de sponzige eierschaal om de eicel te bevruchten. Slechts een ervan zal succes hebben. De andere zal in de eierschaal blijven steken. De foto is genomen door scanningelektronenmicroscopie en later ingekleurd.
Foto: Pascal Goetgheluck/Science Photo Library.

kent een extra risico, doordat in de anus vaak kleine kloofjes ontstaan. Ook het gemeenschappelijk gebruik van een tandenborstel kan een besmetting veroorzaken. Of een onhygiënische medische of tandheelkundige behandeling in een land waar HIV veel voorkomt.

GESCHOOND ZAAD EN EEN ONBESMETTE EICEL

Aids-medicijnen hebben voor seropositieve, zwangere vrouwen veel veranderd. Ze voorkomen dat de infectie op de baby wordt overgedragen. Door een goede behandeling tijdens de zwangerschap en rond de bevalling wordt de kans dat het kind besmet raakt, teruggebracht naar 1 procent. Daarvoor is het belangrijk dat de moeder tijdens de zwangerschap medicijnen gebruikt. De hoeveelheid virus in het bloed wordt daardoor zo laag, dat het niet meer aantoonbaar is. Soms wordt er bovendien een keizersnede gedaan. In elk geval krijgt de baby flesvoeding.

Een besmetting met HIV is vandaag de dag geen belemmering meer om veilig een kind te krijgen. Dat geldt voor vrouwen én voor mannen. Maar als één van beide partners besmet is, is het van belang dat niet de andere partner besmet raakt. In dat geval kan de zwangerschap niet langs de natuurlijke weg tot stand komen.

Als de vrouw besmet is maar de man niet, dan kan de zwangerschap door kunstmatige inseminatie tot stand gebracht worden. Als de man besmet is en de vrouw niet, dan is het belangrijk dat de hoeveelheid virus in het bloed nihil is. Vervolgens wordt het sperma 'gewassen'. Het geschoonde zaad wordt bij de vrouw ingebracht in de baarmoeder, door intra-uteriene inseminatie (IUI). De eicelrijping is dan gestimuleerd met medicijnen, om de kans op een zwangerschap te verhogen. Zijn beide partners seropositief, dan kan de zwangerschap langs de natuurlijke weg tot stand komen. De zaadcel en de eicel zelf zijn namelijk niet besmet. Het is voldoende als de vrouw zorgt dat tijdens de bevalling de virusconcentratie in haar bloed nihil is, en dat de baby geen borstvoeding krijgt. Met goede voorzorgsmaatregelen is de kans dat de baby besmet raakt heel klein.